

**Pof dr sci PETAR BOKUN,
Lička br 6 BEOGRAD**

**VEĆE ZA MULTIDISCIPLINARNE STUDIJE I
SENAT UNIVERZITETA U BEOGRADU**

RECENZIJAKNJIGE DR MARKA MUNJIZE

UVOD U KLINIČKU PSIHOPATOLOGIJU

Knjiga predstavlja vrednost od opošteg značaja a posebno je koristan priručnik i udžbenik psihijatrima, psiholozima, defektolozima, forenzičarima kako specijalizantima, tako i već formiranim stručnjacima. U njemu su neka poglavlja enciklopedijskom širinom obuhvatila najnovija dostignuća psihopatologije, kako sam autor u podnaslovu navodi «OD SIMPTOMA DO DIJAGNOZE». Prezentirani materijal je sveobuhvatan, velik ali knjiški veoma sistemanično prezerntovan, poglavlja su dobro odmerena prema svom značaju u praktičnom radu. Metodologija pisanja i formiranja poglavlja adekvatna je kako za one koji su se formirali na učenju iz klasičnih udžbenika, tako i za mladje, koji su naučili da koriste internet i njegovu moć sistematičnosti te vertikalnog čitanja. Posebna vrednost udžbenika je u činjenici da su svzaključci dobro dokumentovani.

Osobitost ove knjige su sistematizovane tabele s adekvatnim shematskim prikazom najvažnijih poanti iz prethodnog poglavlja. Stil pisanja je naučno žargonski a pun pogodak je priručni rečnik upotrebljenih termina na kraku knjige. Njime je autor izbegao prigovor hermetičnosti psihijatrijskih tekstova, kao čestu primedbu.

Napor koji je učinio formirajući rečnik i objašnjenja termina značajno će proširiti krug korisnika ove knjige i dati joj ne samo usko stručnu, nego i kulturnu dimenziju.

Posebnu vrednost knjizi daje sveobuhvatno korišćena literatura koja nije samo putokaz za proširenje polja odredjenih poglavlja nego ukazuje na ogromam trud koji je autor uložio da bi, kao dugogodišnji univeerzitetski profesor, dao u ruke budućim studentima, specijalizantima ali

i kolegama delo kojim će permenentno obogaćivati svoje spoznaje. Izvesna gramatička i leksička lutanja više su odraz nedorečenosti našeg jezikoslovnog trenutka nego propusta samog autora. Dinamičnost jezika upotrebljenog u knjizi prati literaturu kojom se autor koristio a ona je sa svih bivših jugoslovenskih prostora ali i šire

Psihopatologija kao jedno od najkomplikovanijih ljudskih fenomena i ne može se do kraja simplifikovati jer njeno proučavanje zahteva izvesna predznanja. Lekarima koji poseduju znanja iz neuronauka neka poglavlja će biti lakše razumljiva, dok će psiholozi-nedemicinari tu morati uložiti dodatni napor za razumevanje.

Poglavlje o psihopatologiji porodice predstavlja solidnu osnovu za obiteljske terapeute (Famiily therapy) ne samo obuhvatnošću nego i bogatom citiranom literaturom. Zbog toga je napor Prof dr Munjize da u jednoj knjizi sveobuhvatno prikaže ovo par excellence interdisciplinarno područje zaslužuje svaku pohvalu. Etnopsihijatrijski pristup, kao zahtev vremena, našao je adekvatno mesto u Munjizinoj knjizi i pravo je osveženje medju udžbenicima psihopatologije i uopšte psihijatrije.

Neka poglavlja kao na primer «Intervju», «Ispitivanje mentalnog statusa» ili «Socijalne posledice» mogu biti korisni svakoj osobi koja se bavi odnosima sa javnošću.

Izbor poglavlja, kao i adekvatna valorizacija pojedinih psihopatoloških entiteta kao odraz iskustva dugogodišnjeg psihijatra, praktičara, prof M. Munjiza je ovom knjigom premostio teorije i saznanja dvadesetog veka i hrabro iskoračio prema dvadestpravom veku ove nauke.

Beograd, marta 2007

Prof dr sc Petar Bokun,
Primarus, specijalista
neuropsihijatar

Prof dr SIMIĆ MIROSLAV,
Fakultet političkih nauka,
Član veća za multidisciplinarne studije
Univerziteta u Beogradu

VEĆU ZA MULTIDISCIPLINARNE STUDIJE I
SENAT UINVERZITETA U BEOGRADU

RECENZIJA RUKOPISA «UVOD U KLINIČKU
PSIHOPATOLOGIJU»
(Od simptoma do dijagnoze u psihijatriji)

1.Podaci o autoru

Autor je **prof. dr Marko Munjiza**, redovni profesor psihijatrije Medicinskog fakulteta u Beogradu zaposlen u nastavnoj bazi Medicinskog fakulteta u Institutu za mentalno zdravlje u Beogradu. Magistrirao je i doktorirao iz kliničke i socijalne psihijatrije. Višegodišnji je predavač iz više različitih oblasti iz psihijatrije na poslediplomski studijama u okviru magisterijuma iz socijalne i biološke psihijatrije i psihoterapije i na dvosemestralnoj nastavi za specijalizazante iz psihijatrije, opšte i urgentne medicine i medicinske psihologije. Nekoliko godina bio je zamenik šefa Katedre za poslediplomske studije iz psihijatrije i u dva uzastopna mandata od 2000. godine bio je i šef iste katedre. Prof. M. Munjiza je jedan od naših najeminentnih psihijatara, autor je više monografija i poglavlja u udžbenicima i imponantnog broja radova objavljenih u uglednim naučnim časopisima u zemlji i inostranstvu. Bio je predavač po pozivu na više medicinskih i drugih fakulteta u zemlji i inostranstvu. Član je većeg broja domaćih i međunarodnih stručnih udruženja.

2.Podaci o delu

Naslov dela: ***"UVOD U KLINIČKU PSIHOPATOLOGIJU (Od simptoma do dijagnoze u psihijatriji)"*** Delo pokriva oblast: medicinske psihologije, kliničke psihopatologije, psihijatrije i savremene dijagnostike sa kritičkim osvrt na psihijatrjsku dijagnozu. Osnovi rukopis ima 615 strana, podeljen na pet delova koji svaki za sebe čini posebnu celinu. Svi delovi zajedno čine najsavremeniji pristup kojim se autor bavi u svom tekstu. Ceo rukopis ima 42 poglavlja sa većim brojem potpoglavlja i podnaslova, tako da je ceo tekst veoma stručno strukturisan. Posle svakog ključnog dela autor je dao veoma bogatu bibliografiju.

3. Prikaz dela

Psihosocijalna rehabilitacija predstavlja jedno od najvažnijih oblasti delatnosti svih zdravstvenih radnika i saradnika i posebno socijalnih radnika. Cilj ovog tretmana je da se kod pacijenta poboljša rekonvalescencija i oporavak sa poboljšanjem kvaliteta života pacijenta i u oblasti socijalne politike u celini. Zbog polimorfne patologije ovo je posebno značajno kod gerijatrijskih pacijenata. Da bi se stručnjak mogao u celosti posvetiti ovom važnom profesionalnom zadatku neophodno je da dobro poznaje ličnosti pacijenta. Knjiga prof M. Munjize predstavlja odličan udžbenik iz koga se može na najbolji način upoznati ne samo psihopatologija, već i ličnost pacijenta, njegova motivacija i strepnje koje ga prate u fazi oporavka. Stoga mi se čini zadovoljstvo što mogu da uradi ovu recenziju pomenutog dela.

a) Prvi deo teksta obuhvata sve klinički relevantne oblasti psihopatologije i to: *opštu i psihopatologiju razvojnog doba, forenzičku, sudsku psihopatologiju i porodičnu psihopatologiju* na 261 strani teksta uključujući obimnu bibliografiju koja obuhvata i sve domaće autore iz ove oblasti poslednjih skoro sto godina počev od citiranja prve knjige na srpskom jeziku o bolestima volje koja je objavljena 1912. godine u Beogradu.

Ovde treba naglasti da ovaj deo rukopisa sa više važnih poglavlja iz psihopatologije predstavlja najsveobuhvatniji tekst sa uvidom u savremenu literaturu i na osnovu veoma bogatog kliničkog iskustva u višegodišnjem stručnom i kliničkom radu autora. U cilju boljeg razumevanja ceo tekst je ilustrovan većim brojem radnih tablea, skica i shema što olakšava bolje razumevanje teksta koji autor uspešno približava ne samo profesionalcima već i obrazovanim osobama.

b) Drugi deo teksta prof Munjize obuhvata veoma zanimljive oblasti kao što su: *psihopatologija svakodnevnog života predrasude, običaje, veovanja i psihopatologiju kao i nacionalni karakter i psihopatologiju* Na ovaj način autor pomaže čitaocu da navedene fenomene bolje razgraniči od kliničke psihopatologije u svakodnevnom praktičnom radu. Brojni su problemi svakodnevnog života savremenog čoveka uključujući i mnoge aspekte psihopatologije svakodnevnog života koji ne predstavljaju psihopatološke poremećaje u užem smislu reči, ali predstavljaju ozbiljnu teškoću velikom broju ljudi u savremenim društvima. I to ne samo kao probleme svakodnevnog življenja već često i ozbiljna stanja distressa. Ovo poglavlje predstavlja značajan doprinos savremenoj transkulturalnoj psihopatologiji i psihijatriji u svim složenim etničkim zajednicama kako na našim prostorima tako i širom sveta.

c) Treći deo teksta odnosi se na probleme vezane za tzv. simptomatsku i sindromsku psihopatologiju. Ovo poglavlje ujedno predstavlja najvažniji deo teksta ovog udžbenika za buduće socijalne radnike i specijaliste psihosocijalne rehabilitacije i socioterapije. Ono obuhvata dva veoma značajna dela i to: 1. *Važnije znakove, simptome i sindrome u kliničkoj psihopatologiji* i 2. *Sve aktuelniji pristup u ovoj oblasti koji se odnosi na komorbiditet u psihopatologiji i kliničkoj psihijatriji*. Autor daje veoma detaljan prikaz velikog broja nepsihotičnih i psihotičnih sindroma koji čine suštinu ne samo ovog celokupnog teksta već i savremene kliničke psihijatrije.

e) **Četvrti deo teksta** “UVODA U KLINIČKU PSIHOPATOLOGIJU” autor je posvetio problemima klasifikacije u psihopatologiji i psihijatriji, prvom intervjuu, metodama, vrsti pregleda i kliničkih ispitivanjima u savremenoj kliničkoj psihopatologiji i psihijatriji sa kritičkim osvrtom. Premda ovaj deo teksta prof Munjize predstavlja posebnu zaokruženu celinu i mogao bi čak da bude predmet posebne monografije.

4. Ocena kvaliteta dela

Rukopis prof M. Munjize je veoma originalno stručno delo.. Ne postoji nijedna sveobuhvatna knjiga kao osnovni ili pomoćni udžbenik domaćih autora u kojem je na jednom mestu dato gotovo sve što je aktuelno u teoriji i kliničkoj praksi savremene kliničke psihopatologije. Međutim, knjiga je, nema sumnje, dobro došla gradja i profesionalcima iz humanističkih odnosno društvenih struka (politikologa, sociologa, pedagoga, andragoga, pravnika, pa i filozofa), budući da obradjuje nekoliko graničnih oblasti kliničke psihopatologije, istina, ne tako municiozno kao kad je reč o opštoj psihopatologiji, ali relevantnih za osnovni predmet izlaganja. Prof M. Munjiza je ovim udžbenikom premostio teorije i saznanja dvadesetog veka i hrabro iskoračio prema dvadeset prvom veku ove nauke.

5. **Stručno-naučna ocena dela**

Napisano delo u potpunosti odgovara nameni i to ne samo savremoj psihijatriji nego i medicinskoj psihologiji i svim disciplinama koje se bave mentalnim i celokupnim zdravljenjem. Ono predstavlja originalnu sintezu svih dosadašnjih tradicionalnih stavova, psihopatologiju sagledava kao integrativnu, prvenstveno medicinsku disciplinu. «Rečnik važnijih znakova, simptoma i sindromna u psihopatologiji», upotpunjuje praktičnu vrednost i udžbenički karakter ove knjige, čineći je preporučljivoj čak i za najširi krug čitalaca, tj laika. Sve u svemu iscrpna, odmerena i na klasičnoj i osavremenjenoj literaturi, zasnovana gradja knjige «*Uvod u kliničku psihopatologiju- od simptoma do dijagnoze u psihijatriji*» prof. Dr Marka Munjize se preporučuje Veću za multidisciplinarnu studiju i Senatu Univerziteta u Beogradu, kao uža stručna literatura (a za specijalistički nivo edukacije i kao udžbenik) za fakultete.

Stoga smatram da ovaj rukopis može da se prihvatiti kao **univerzitetski udžbenik za biomedicinske, društvene i humanističke fakultete Univerziteta u Beogradu** *gde se izučava psihologija, psihopatologija, andragogija, psihoterapija, psihosocijalna rehabilitacijai i edukacija, zatim forenzička psihopatologija, socijalna patologija, sociologija mentalnih poremećaja, mentalna higijena i mentalno zdravlje u celini, uključujući i psihijatriju.*

5. Z a k l j u č a k

Predlažem Veću za multidisciplinarnu studiju Univerziteta u Beogradu da prihvati ovu recenziju i zaključak i donese odgovarajuću odluku u vezi s tim:

Predlažem da se rukopis "UVOD U KLINIČKU PSIHOPATOLOGIJU (Od simptoma do dijagnoze u psihijatriji)", autora Prof dr MARKA MUNJIZE sa Medicinskog fakulteta u Beogradu, prihvati kao univerzitetski udžbenik za biomedicinske, humanističke i društvene fakultete Univerziteta u Beogradu gde se izučava: psihologija, psihopatologija, andragogija, psihoterapija, psihosocijalna rehabilitacijaiI edukacija, zatim forenzička psihopatologija, socijalna patologija I sociologija mentalnih poremećaja, mentalna higijena i mentalno zdravlje u celin.

Recenzent,

Prof dr Miroslav Simić
Fakultet političkih nauka , Odeljenje
FNP za socijalni rad i gerijatrijsku medicinu

Beograd
26.IX 2007.god.

i

Specijalna bolnica za cerebrovaskularna oboljenja "S.Sava"

Prof. Dr Tama Damonja-Ignjatović

Fakultet političkih nauka uinverziteta u Beogradu

**VEĆU ZA MULTIDISCIPLINARNE STUDIJE
UNIVERZITETA U BEOGRADU**

PREPORUKA

Veću za Multidisciplinarne studije Univerziteta u Beogradu preporučujem knjigu prof. dr Marka Munjize *UVOD U KLINIČKU PSIHOPATOLOGIJU- od simptoma do dijagnoze u psihijatriji*, kao užu stručnu literaturu za oblasti bio-medicinskih, humanističkih i društvenih nauka gde se izučava psihologija, psihijatrija, psihopatologija i mentalno zdravlje. Knjiga je, nema sumnje, dobro došla gradja i profesionalcima iz humanističkih odnosno društvenih struka (politikologa, sociologa, pedagoga, andragoga, pravnika, pa i filizofa), budući da obradjuje nekoliko graničnih oblasti kliničke psihopatologije, istina, ne tako municiozno kao kad je reč o opštoj psihopatologiji, ali relevantnih za osnovni predmet izlaganja.

Knjiga *UVOD U KLINIČKU PSIHOPATOLOGIJU* obuhvata oko 615 strana teksta, podeljenog u pet posebnih celina, odnosno 42 poglavlja, uz priloženi spisak obimne savremene literature i indeks pojmova.

Prvi deo knjige, u okviru sedam izdvojenih celina, bavi se različitim područjima psihopatologije. U prvom delu, pod nazivom Opšta

psihopatologija, obuhvaćen je uvodni pregled naučnih pristupa i definicija psihopatologije, kao i prikaz psihopatoloških formi svih psihičkih funkcija (kognitivnih, afektivnih, konativnih). Drugi deo, Psihopatologija razvojnog doba, posebno se bavi specifičnostima psihopatologije u ovom periodu koji karakteriše stalni proces promene, što se odražava i na promene u ispoljavanju psihopatoloških fenomena. Treći deo obrađuje temu Forenzičke psihopatologije u svetlu posebnih motivacionih specifičnosti, odnosno tendencija ka agravaciji, simulaciji i disimulaciji, pojam uračunljivosti i sl. Četvrti deo, Porodična psihopatologija, je od posebnog značaja za obuhvatni, sistemski pristup u dijagnostici i terapiji osoba sa psihopatološkim smetnjama, koje su neodvojivi deo šireg porodičnog sistema sa kojim su u međuzavisnoj interakciji. Peto poglavlje se bavi psihopatologijom svakodnevnog života koga često prate poremećaji prilagođavanja i različite životne krize. Šesto poglavlje se odnosi na Predrasude, običaje i verovanja i obuhvata društvene oblike psihopatologije. Konačno, sedmo poglavlje se bavi nacionalnim karakterom i psihopatologijom.

Drugi deo knjige obuhvata značajne psihijatrijske sindrome prema savremenim međunarodnim klasifikacijama i pruža njihov detaljan opis. Treći deo se bavi socio-patološkim pojavama i pruža njihov pregledan prikaz i klasifikaciju.

Četvrti deo prikazuje postupak postavljanja dijagnoze, principe i proces vođenja intervjua, zatim faze ispitivanja mentalnih stanja, upotrebu instrumenata procene, kao i pomoćne metode u dijagnostici (neurološke, biološke, psihološke, neuropsihološke i socijalne metode procene). Na kraju,

autor se bavi kritičkim razmatranjem pouzdanosti dijagnoze i diferencijalno-dijagnostičkim proplemima. Peti deo predstavlja specifičan i veoma koristan dodatak koji čini rečnik važnijih znakova, simptoma i sindroma, čime se olakšava upotreba stečenih znanja u praksi. Knjiga je, nema sumnje, dobro došla gradja i profesionalcima iz humanističkih odnosno društvenih struka (politikologa, sociologa, pedagoga, andragoga, pravnika), budući da obradjuje više graničnih oblasti kliničke psihopatologije.

Na osnovu pregleda sadržaja knjige prof. dr Marka Munjize «Uvod u kliničku psihopatologiju- od simptoma do dijagnoze u psihijatriji», može se zaključiti da ona predstavlja obuhvatan pregled oblasti psihopatologije i praktično veoma značajan poduhvat koji olakšava primenu stečenih profesionalnih znanja u praksi. Zbog toga sa zadovoljstvom preporučujem Veću za Multidisciplinarnu studije knjigu prof. dr Marka Munjize kao udžbenik i užu stručnu literaturu za oblasti bio-medicinskih, humanističkih i društvenih nauka.

Reč je o jednom osavremenjenom i iscrpnom pregledu svih pitanja opšte psihopatologije i graničnih oblasti, koja je napisana ovako pregledno, sistematično, sa odredjenom teorijskom distancom, kako je to uradio M. Munjiza. Knjiga predstavlja nezaobilazno štivo, podsetnik i orijentaciju za traganja i brzo snalaženje u moru psihopatoloških fenomena i problema, koje oni stvaraju kako pacijentima tako i stručnjacima koji im ukazuju pomoć. Posebna vrednost knjige sadržana i u činjenici da je autor koristio veoma široku i sveobuhvatnu literaturu koja je ne samo potukaz za proširenje polja interesovanja za odredjena poglavlja, već ukazuje i na trud koji je autor uložio da bi, kao dugogodišnji univerzitetski profesor i dobar kliničar, dao u ruke budućim studentima, specijalizantima ali i kolegama delo kojim će permanentno obogaćivati svoje spoznaje.

Sistematičnost izlaganja i pedagoška optimalnost svojstveni profesoru Munjizi, iskusnom i izuzetno uspešnom predavaču i kliničaru, mentoru mnogih magistarskih i doktorskih teza, autoru i recencentu brojnih radova objavljenih u stručnim monografijama i poznatim naučnim i stručnim časopisima. Pored moguće praktične primene ovog teksta, treba naglasiti i činjeinicu o njegovoj uravnoteženoj i izbalansiranoj pedagoškoj optimalnosti. Presentovani material je sveobuhvatan, knjiški veoma

sistematično prezentovan, poglavlja su dobro odmerena prema svom zanačenju u teorijskom i praktičnom pogledu. Posebna pedagoška vrednost ovog teksta je i u činjenici da su svi zaključci dobro dokumentovani.

5. Z a k l j u č a k

Predlažem Veću za multidisciplinarne studije Univerziteta u Beogradu da prihvati ovu recenziju i zaključak i donese odgovarajuću odluku u vezi s tim:

Predlažem da se rukopis "UVOD U KLINIČKU PSIHOPATOLOGIJU (Od simptoma do dijagnoze u psihijatriji)", autora Prof dr MARKA MUNJIZE sa Medicinskog fakulteta u Beogradu, prihvati kao *univerzitetski udžbenik* za biomedicinske, humanističke i društvene fakultete Univerziteta u Beogradu gde se izučava: *psihologija, psihopatologija, andragogija, psihoterapija, psihosocijalna rehabilitacijaiI edukacija, zatim forenzička psihopatologija, socijalna patologija I sociologija mentalnih poremećaja, mentalna higijena i mentalno zdravlje u celini.*

Recenzent,

Beograd, Jula, 2007. god.

Prof. dr Tamara Džamonja Ignjatović

Fakultet Političkih nauka, Beograd

**Prof dr Nikola Ilanković,
Medicinski fakultet Univerziteta
Beograd**

**VEĆE ZA MULTIDISCIPLINARNE STUDIJE
UNIVERZITETA U BEOGRADU**

**RECENZIJA RUKOPISA "UVOD U KLINIČKU PSIHOPATOLOGIJU
(Od simptoma do dijagnoze u psihijatriji)**

1. Podaci o autoru

Autor je **prof. dr Marko Munjiza**, redovni profesor psihijatrije Medicinskog fakulteta u Beogradu zaposlen u nastavnoj bazi Medicinskog fakulteta u Institutu za mentalno zdravlje u Beogradu. Magistrirao je i doktorirao iz kliničke psihijatrije. Višegodišnji je predavač iz različitih oblasti iz psihijatrije na dvosemestralnoj nastavi za specijalizante iz psihijatrije, opšte i urgentne medicine i medicinske psihologije. Prof. M. Munjiza je jedan od naših eminentnih psihijatara, autor nekoliko monografija i poglavlja u udžbenicima i imponentnog broja radova objavljenih u uglednim naučnim časopisima.

2. Podaci o delu

Naslov dela: ***"UVOD U KLINIČKU PSIHOPATOLOGIJU (Od simptoma do dijagnoze u psihijatriji)***: oblast: medicinske psihologije, psihopatologije, psihijatrije i to posebno savremene dijagnostike sa kritičkim osvrt na psihijatrijsku dijagnozu..Osnovi rukopis ima 615 strana, podeljen na četiri ključna dela, koji svaki za sebe čini posebnu celinu, a istovremeno svi delovi zajedno čine jedinstven i najsavremeniji pristup kojim se autor bavi u svom tekstu. Ceo rukopis ima 42 poglavlja sa većim brojem potpoglavlja i podnaslova, tako da je ceo tekst savremeno i veoma dobro strukturisan. Posle svakog ključnog dela autor je dao veoma bogatu bibliografiju. Pored osnovnog teksta prof Munjiza je u svom rukopisu predvideo i kraći, koncizniji tekst za djepno izdanje, tzv. *Quick review* izdanje kao podsednik za svakodnevnu praktičnu upotrebu. Predma je autor na kraju teksta dao *Rečnik najvažnijih pojmova iz kliničke psihopatologije i psihijatrije sa najvažnijim pojmovima iz medicinske psihologije, socijalne antropologije, etnopsihologije i psihijatrijske sociologije* i nazvao ga prilogom, mišljenja sam da je to ujedno jedan od najvažnijih delova ovog savremenog rukopisa i skoro jedinstveni rečnik na sprskom govornom području.

3. Prikaz dela

a) Prvi deo teksta obuhvata više značajnijih oblasti i to: *opštu psihopatologiju, psihopatologiju razvojnog doba, forenzičku, sudsku psihopatologiju i porodičnu psihopatologiju* sa 261 stranom teksta uključujući obimnu bibliografiju koja obuhvata i sve domaće autore iz ove oblasti poslednjih 70. godina. Na početku ovog dela teksta

autor daje kraći uvod psihopatologije gde s pravom ističe da su pored klasičnog fenomenološkog pristupa veoma značajni psihodinamski, sociodinamski, neurofiziološki i uopšte biološki aspekti i teorije ličnosti koje značajno osvetljavaju koncept savremene psihopatologije. Ovde treba naglasti da ovaj deo rukopisa predstavlja najsveobuhvatniji tekst do sada koji je zasnovan na veoma bogatom ličnom kliničkom iskustvu samog autora.

b) Drugi deo teksta prof Munjize obuhvata veoma zanimljive oblasti kao što su: *psihopatologija svakodnevnog života, predrasude, običaje, veovanja i psihopatologiju, zatim nacionalni karakter i psihopatologiju*. Na ovaj način autor ukazuje na činjenicu da navedene fenomene treba bolje razgraničiti od kliničke psihopatologije kako u svakodnevnom praktičnom radu, tako i u oblasti teorijskih istraživanja. Ovo poglavlje predstavlja značajan doprinos savremenoj transkulturalnoj psihopatologiji i psihijatriji u svim složenim etničkim zajednicama kako na našim prostorima tako i širom sveta. To će sigurno pomoći svim čitaocima ovog dela rukopisa da se bolje upoznaju sa etnopsihološkim karakteristikama različitih zajednica i u našoj sociokulturnoj sredini i da ih lakše izdiferenciraju od psihopatoloških sindroma i različitih nozoloških entiteta. Ovo poglavlje obuhvata i odnosi se na probleme vezane za tzv. simptomatsku i sindromsku psihopatologiju. Ono obuhvata dva veoma značajna poglavlja i to: 1. Važnije znakove, simptome i sindrome u kliničkoj psihopatologiji i 2. Sve aktuelniji pristup u ovoj oblasti koji se odnosi na komorbiditet u psihopatologiji i kliničkoj psihijatriji.

Posle kraćeg uvoda koji se odnosi na definiciju i specifičnosti psihijatrijskih simptoma i sindroma, autor daje veoma detaljan prikaz velikog broja nepsihotičnih i psihotičnih sindroma koji čine suštinu ne samo ovog celokupnog teksta već i savremene kliničke psihijatrije. Najčešći simptomi i sindromi dati su na savremen i pregledan i jasan način u obliku radne tabele. Pored ovog fenomenološkog pristupa, autor u ovom delu teksta detaljnije analizira veći broj ovih sindroma u odnosu na pojednive životne cikluse pojedinca i generativne faze kod žena.

d) Treći deo teksta se odnosi na razmatranje sličnosti i razlika između kliničke psihopatologije i nacionalnog karaktera. Autor je u konciznom obliku dao savremeni koncept socijalne patologije. Time je u velikoj meri obogaćen ceo tekst jer čitaocu omogućava diferenciranje individualne ili društvene socijalne patologije i brojnih poremećaja ponašanja koji se ponekad preklapaju ili su pridruženi sa pojedinim psihopatološkim poremećajima i psihijatrijskim kliničkim entitetima.

e) Četvrti deo teksta *Uvoda u kliničku psihopatologiju* autor je posvetio problemima klasifikacije u psihopatologiji i psihijatriji, prvom intervjuu za procenu moguće izraženosti pojedinih psihopatoloških entiteta, metoda, vrstama pregleda i kliničkih ispitivanjima u savremenoj kliničkoj psihopatologiji i psihijatriji sa kritičkim osvrtom na psihijatrijsku dijagnozu sa različitih aspekata. Autor se u ovom poglavlju bavi difenencijalnom dijagnozom i komorbiditetom, kompjuterima i psihijatrijskom dijagnozom, psihijatrijskom dijagnozom u interdisciplinarnoj perspektivi. Korisne su opsrvacije autora teksta o psihijatrijskoj dijagnozi i prognozi.

g) Prilozi

Na kraju teksta posle bibliografije dat je integralan tekst odličnog i sveobuhvatnog rečnika najvažnijih znakova, simptoma i sindroma u psihopatologiji i psihijatriji uz navodjenje nekih važnijih pojmova iz medicinske psihologije, socijalne antropologije, entnopsihologije, psihijatrijske sociologije, socijalne patologije, kliničke, somatske medicine i neuropatologije. Rečnik je u suštini veoma korektan, svebuhvatan klinički sa nekoliko stotina važnih odrednica. Svi navedeni prilozi u velikoj meri olakšavaju bolje razumevanje celokupnog teksta..

4. Ocena kvaliteta dela

a) Uskladenost dela sa planom i programom poslediplomskih studija

Klinička psihopatologija ne predstavlja samo propedeutički deo već i okosnicu celokupne kliničke i preventivne psihijatrije. Ovo delo u potpunosti je uskladjeno sa planom i programom skoro svih studijskih programa na biomedicinskim i humanističkim fakultetima za dodiplomske i masters poslediplomske studije. Ovo delo će biti od velike koristi i na svim drugim fakultetima gde se proučava medicinska psihologija, psihopatologija, socijalna patologija, klinička psihijatrija, mentalno zdravlje i mentalna higijena.

d) Orginalnost dela

Knjiga Prof Munjize predstavlja originalno delo u oblasti psihopatologije i kliničke psihijatrije. Autor ovog teksta je kompetentan za oblast kojoj pripada rukopis monografije- udžbenika za poslediplomske studije na fakultetima na kojima se proučava medicinska psihologija, psihopatologija, klinička psihijatrija i mentalna higijena. Ne postoji nijedna novija sveobuhvatna knjiga u obliku osnovnog ili pomoćnog udžbenika u kojoj je na jednom mestu prikazano način sve što je aktuelno u teoriji i kliničkoj praksi savremene kliničke psihopatologije. Imajući u vidu stil pisanja koji je pored ostalog i naučno žargonski i napor koji je učinio formirajući rečnik i objašnjenja termina u knjizi značajno će proširiti krug korisnika ove knjige i dati joj ne samo usko stručnu, nego i sociookulturnu dimenziju.

Reč je o jednom osavremenjenom i iscrpnom pregledu svih pitanja opšte psihopatologije i graničnih oblasti, koja napisana ovako pregledno, sistematično, sa određenom teorijskom distancom, kako je to uradio M. Munjiza. Knjiga predstavlja nezaobilazno štivo, podsetnik i orijentaciju za traganje i brzo snalaženje u moru psihopatoloških fenomena i problema, koje oni stvaraju kako pacijentima tako i stručnjacima koji im ukazuju pomoć.

Napisano delo po mom mišljenju predstavlja udžbeničku literaturu za multidisciplinarnu studiju na fakultetima univerziteta gde se izučava psihologija, psihopatologija, psihoterapija, andragogija, defektologija, socijalna patologija i sociologija mentalnih poremećaja, forenzička psihopatologija, mentalna higijena i mentalno zdravlje.

Z a k l j u ĉ a k

Veću za MULDISISCIPLINARNE STUDIJE I SENATU UNIVERZITETA U BEOGRADU kao rezezent upućujem predlog koji se odnose na recenzirano delo.

Predlažem da se rukopis "UVODU U KLINIČKU PSIHOPATOLOGIJU (Od simptoma do dijagnoze u psihijatriji)" autora redovnog profesora psihijatrije na Medicinskom fakultetu i poznatog kliničara u Institutu za mentalno zdravlje u Beogradu da prihvati bez ispravki kao udžbenik za humanističke, biomedicinske i društven fakultete Univerziteta u Beogradu gde se izučava psihologija, psihopatologija, psihoterapija, andragogija, defektologija, socijalna patologija i sociologija mentalnih poremećaja, sudska, forenzička psihopatologija, mentalna higijena i mentalno zdravlje, psihosocijalna rehabilitacija I edukacija socijalnih radnika i defektologa.

Recenzent,

U Beogradu, 17 Septembra 2007.

**Prof dr Nikola Ilanković,
Katedra za psihijatriju,
Institut za psihijatriju KCS Srbije
i
Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu**

PREPORUKA KNJIGE

Prof dr Marka Munjize

UVOD U KLINIČKU PSIHOPATOLOGIJU

Knjiga od 626 stranica iskusnog kliničara u psihijatriji i profesora Medicinskog fakulteta pod naslovom «Uvod u kliničku psihopatologiju» predstavlja više od uvoda u ovu složenu naučnu oblast, tako neophodnu svima onima koji se bave ljudima sa psihičkim problemima iz različitih profesionalnih uglova, dakle psihijatrima, psiholozima, socijalnim radnicima, defektolozima i srodnim profesijama.

Reč je o jednom osavremenjenom i iscrpnom pregledu svih pitanja opšte psihopatologije i graničnih oblasti, koja naipsana ovako pregledno, sistematično, sa odredjenom teorijskom distancom, kako je to uradio M. Munjiza, predstavlja nezaobilazno štivo, podsetnik i orijentaciju za traganja i brzo snalaženje u moru psihopatoloških fenomena i problema, koje oni stvaraju kako pacijentima tako i stručnjacimja koji im ukazuju pomoć.

To se najpre tiče, za ovu problematiku klasičnog poglavlja, «Opšta psihopatologija- znaci i simptomi u psihijatriji» (sa izlaganjem spektra poremećaja pojedinih psihičkih funkcija). zatim poglavlja «Važniji psihijatrijski u kliničkoj psihopatologiji» (oslonjenog između ostalog na klasifikacije mentalnih poremećaja DSM-IV), potom poglavlje «O psihopatologiji razvojnog doba» i «Psihopatološki poremećaji u sudskoj i forenzičkoj psihopatologiji» i «Porodična psihopatologija». Tu je i ključno poglavlje o «Osnovnim principima prvog intervjua» i možda u knjizi najdragoceniji prolog, kojeg čine tri naslova «Četiri faze ispitivanja mentalnog statusa»; «Dijagnoza i dijagnostička procena u psihijatriji», ako i tema o «Drugim pomoćnim dijagnostičkim metodama u psihijatriji». Sva su ona upotpunjena bogatom paletom dijagnostičkih postupaka, primenjenih testova za brzu i pouzdanu orijentaciju u kliničkoj praksi. Primeri primene, kao i klinički slučajevi, predstavljeni u vidu vinjeta, dragoceni su prilozi, čiji

je cilj da pojasne teorijska objašnjenja i još više klinički opisi pojedinih od simptoma, sindroma, dijagnostičkih celina ili samo znakova psihičke poremećenosti.

Vredne pohvale su svakako sažeto iznete tabele na kraju pojedinih manjih ili većih naslovnih celina, koje ne pomažu samo kognitivnoj integraciji prethodno izloženog materijala, nego povezuju prethodno izloženu gradju u razumljive celine, omogućavajući njihovo efikasnije usvajanje.

Medjutim, knjiga je, nema sumnje, dobro došla gradja i profesionalcima iz humanističkih odnosno društvenih struka (politikologa, sociologa, pedagoga, andragoga, pravnika, pa i filozofa), budući da obradjuje nekoliko graničnih oblasti kliničke psihopatologije, istina, ne tako municiozno kao kad je reč o opštoj psihopatologiji, ali relevantnih za osnovni predmet izlaganja. To se tiče pre svega poglavlja «Socijalnim patološkim pojavama i psihopatologiji», u kojem su izložena u glavnim potezima i u istorijsko-teorijskom kontekstu osnovni aspekti socijalne patologije, zatim vrlo zanimljivo poglavlje o «Psihopatologij svako9dnevnog života» sa svežim primerima i ganičnim smetnjama ljudi sa tzv problemima življenja. Tu je najzad i detaljnije analizirana tema «Predrasude, običaji i verovanja» sa, kako autor kaže, srpskog govornog područja, dovedena u vezu sa nekim, za to relevantnim, psihopatoološkim fenomenima. Munjiza je bio dovoljno hrabar da analizira i «Nacionalni karakter» stanovništva Srbije i da ga na svoj način, istina u nešto pojednostavljenijoj formi, dovede u vezu sa psihopatologijom.

«Rečnik važnijih znakova, simptoma i sindromna u psihopatologiji», upotpunjuje praktičnu vrednost i udžbenički karakter ove knjige, čineći je preporučljivom čak i za najširi krug čitalaca,tj laika.

Sve u svemu iscrpna, odmerena i na klasičnoj i osavremenjenoj literaturi, zasnovana gradja knjige «UVOD U KLINIČKU PSIHOPATOLOGIJU- od simptoma do dijagnoze u psihijatriji» prof. Dr Marka Munjize se preporučuje Veću za multidisciplinarne studije i Senatu Univerziteta u Beogradu, kao uža stručna literatura (a za specijalistički nivo edukacije i kao udžbenik) za fakultete na kojima se studira psihijatrija, psihologija, psihopatologija, sociologija mentalnih poremećaja, higijena i psihoterapija na Univerzitetu u Beogradu

Beograd, 14.06.2007.

Prof dr Petar Opalić,
Fuilozofski fakultet Beograd

i

Institut za mentalno zdravlje Beograd

**Prof dr Ljubica Leposavić,
Medicinski fakultet,
Institut za psihijatriju KCS, Pasterova 2**

**VEĆE ZA MULTIDISCIPLINARNE STUDIJE
UNIVERZITETA U BEOGRADU**

PREPORUKA ZA KNJIGU

**"UVOD U KLINIČKU PSIHOPATOLOGIJU
(Od simptoma do dijagnoze u psihijatriji)"
autora Prof. dr Marka Munjize**

Podaci o recenzentu:

Recenzent- Prof.dr Ljubica Leposavić, specijalista neuropsihijatar, vanredni profesor psihijatrije sa medicinskom psihologijom na Medicinskog fakulteta u Beogradu. Ranije sam obavljala funkciju šefa Odseka za psihotične poremećaje u Klinici za parcijalnu hospitalizaciju Instituta za psihijatriju KCS Srbije. Sada sam Načelnik navedne Klinike u Institutu za psihijatriju KCS. Po drugi put obavljam funkciju šefa Katedre za posle diplomsku nastavu iz psihijatrije na Medicinskom fakultetu u Beogradu. U nekoliko mandata bila sam član Predsedništva psihijatrijske sekcije SLD.

Autor sam većeg broja stručnih i naučnih radova i više poglavlja u nekoliko stručnih monografija i koautor monografije o porodici shizofrenih bolesnika.

**RECENZIJA RUKOPISA "UVOD U KLINIČKU
PSIHOPATOLOGIJU
(Od simptoma do dijagnoze u psihijatriji sa rečnikom
najvažnijih pojava iz psihopatologije i psihijatrije)"**

1. Podaci o autoru

Autor je **prof. dr Marko Munjiza**, redovni profesor psihijatrije Medicinskog fakulteta u Beogradu zaposlen u nastavnoj bazi Medicinskog fakulteta u Institutu za mentalno zdravlje u Beogradu. Magistrirao je i doktorirao iz kliničke i socijalne psihijatrije. Višegodišnji je predavač iz više različitih oblasti iz psihijatrije na posle diplomski studijama u okviru magisterijuma iz socijalne i biološke psihijatrije i psihoterapije i na dvosemestralnoj nastavi za specijalizante iz psihijatrije, opšte i

urgente medicine i medicinske psihologije. Nekoliko godina bio je zamenik šefa Katedre za poslediplomske studije iz psihijatrije i u dva uzastopna mandata bio je i šef iste katedre. Prof. M. Munjiza je jedan od naših eminentnih psihijatara, autor nekoliko monografija i poglavlja u udžbenicima i imponantnog broja radova objavljenih u uglednim naučnim časopisima u zemlji i inostranstvu. Bio je predavač po pozivu na više medicinskih i drugih fakulteta u zemlji i inostranstvu. Član je većeg broja domaćih i međunarodnih stručnih udruženja: Sekcije za psihopatologiju i Socijalnu psihijatriju sa psihijatrijskom epidemiologijom Evropskog udruženja psihijatara sa sedištem u Strazburu, Evropskog kolegijuma iz neuropsihofarmakologije sa sedištem u Utrehtu u Holandiji, Svetskog udruženja za primenu nuroimadging tehnika u psihijatriji sa sedištem u Vizburgu u Nemačkoj, Svetskog udruženja za prvu psihotičnu epizodu sa sedištem u Melburnu u Australiji.

2. Podaci o delu

Naslov dela: ***"UVOD U KLINIČKU PSIHOPATOLOGIJU (Od simptoma do dijagnoze u psihijatriji)"*** Delo pokriva oblast: medicinske psihologije, kliničke psihopatologije, psihijatrije i savremene dijagnostike sa kritičkim osvrt na psihijatrijsku dijagnozu. Osnovi rukopis ima 615 strana, podeljen na šest delova koji svaki za sebe čini posebnu celinu. Svi delovi zajedno čine najsavremeniji pristup kojim se autor bavi u svom tekstu. Ceo rukopis ima 42 poglavlja sa većim brojem potpoglavlja i podnaslova, tako da je ceo tekst veoma stručno strukturisan. Posle svakog ključnog dela autor je dao veoma bogatu bibliografiju. Pored osnovnog teksta prof Munjiza je u svom rukopisu predvideo i kraći, koncizniji tekst za djepno izdanje, tzv. *Quick review izdanje* kao podsetnik za svakodnevnu upotrebu sa kompakt diskom-CD. Autor je na kraju teksta kao poseban deo priložio *Rečnik najvažnijih pojmova iz kliničke psihopatologije i psihijatrije* sa najvažnijim pojmovima iz medicinske psihologije, socijalne antropologije, etnopsihologije i psihijatrijske sociologije. Mišljenja sam da je to predstavlja ujedno jedan od najvažnijih delova ovog savremenog rukopisa i skoro jedinstveni rečnik na srpskom govornom području ne samo po broju odrednica već i po svojoj sadržajnosti u obimu na preko 90 strana teksta.

3. Prikaz dela

a) Prvi deo teksta obuhvata sve klinički relevantne oblasti psihopatologije i to: opštu i psihopatologiju razvojnog doba, forenzičku, sudsku psihopatologiju i porodičnu psihopatologiju na 261 strani teksta uključujući obimnu bibliografiju koja obuhvata i sve domaće autore iz ove oblasti poslednjih skoro sto godina počev od citiranja prve knjige na srpskom jeziku o bolestima volje koja je objavljena 1912. godine u Beogradu

Ovde treba naglasti da ovaj deo rukopisa sa više već navedenih oblasti psihopatologije predstavlja najsveobuhvatniji tekst sa uvidom u savremenu literaturu i na osnovu veoma bogatog ličnog kliničkog iskustva u višegodišnjem stručnom i kliničkom radu u Institutu za mentalno zdravlje u Beogradu. Ovaj deo teksta je dobrim delom proistekao iz bogatog autorovog iskustva u redovnoj i poslediplomskoj nastavi iz više oblasti koje obuhvata i ovaj deo njegovog teksta.

U ovom prvom delu teksta autor detaljno analizira sve psihičke funkcije po grupama: kognitivne, saznajne, emocionalne, konativne funkcije, self, moralnost, svest, posebne poremećaje psihičkih funkcija sa psihopatologijom i psihologijom mentalne skladnosti. Ceo tekst je ilustrovan većim brojem radnih tablea, skica i shema što olakšava bolje razumevanje teksta koji autor uspešno približava ne samo profesionalcima već i obrazovanim osobama. U tekstu je data sveobuhvata analiza i psihopatološka dimenzija sa kompletnom analizom mogućih psihopatoloških znakova, simptoma i sindroma kod svake psihičke funkcije ponaosob. Na skoro isti način autor se u ovom delu teksta bavi psihopatologijom dece i mladih, tj. razvojnom psihopatologijom, forenzičkom i porodičnom psihopatologijom.

b) Drugi deo teksta prof. Munjize obuhvata veoma zanimljive oblasti kao što su: psihopatologija svakodnevnog života (poremećaji prilagodjavanja, teorije životne krize, krize žalosti, žalovanje, neprijateljstvo, mržnja i agresija, konflikti potreba i motive, psihosocijalna izolacija, anksioznost i neurotizicizam, dezintegraciju i nezrelost ličnosti i vulnerabilnost, senescenciju i presenijum, distress), *predrasude, običaje, veovanja i psihopatologiju* (predrasude, zabrane i naredbe, naredbe i zaspovesti, tradicionalna pravila-pozdravi i gostoprinstvo, običaji iz životnog ciklusa, običaji uz poslove, godišnji običaji i kolektivne svečanosti), i *nacionalni karakter i psihopatologiju* (karakterneuroze, etnopsihološke osobne pojedinih tipova naroda i etničkih zajednica kod nas). Na ovaj način autor pomaže čitaocu da navedene fenomene bolje razgraniči od kliničke psihopatologije u svakodnevnom praktičnom radu. Ovaj deo rukopisa obuhvata 52 strane teksta uključujući i bogatu bibliografiju. Brojni su problemi svakodnevnog života savremenog čoveka uključujući i mnoge aspekte psihopatologije svakodnevnog života koji ne predstavljaju psihopatološke poremećaje u užem smislu reči, ali predstavljaju ozbiljnu teškoću velikom broju ljudi u savremenim društvima. I to ne samo kao probleme svakodnevnog življenja već često i ozbiljna stanja distressa. Ovo poglavlje predstavlja značajan doprinos savremenoj transkulturalnoj psihopatologiji i psihijatriji u svim složenim etničkim zajednicama kako na našim prostorima tako i širom sveta. Imajući u vidu promenu patoplastike u psihopatologiji i složenu nacionalnu i etičku strukturu našeg društva, autor čitaocu pruža veći broj savremenih informacija iz ove oblasti. To će sigurno pomoći svim čitaocima ovog dela rukopisa da se bolje upoznaju sa etnopsihološkim karakteristikama različitih zajednica i u našoj zemlji i da ih lakše izdiferenciraju od psihopatoloških sindroma i različitih nozoloških entiteta u savremenoj kliničkoj psihijatriji.

c) Treći deo teksta odnosi se na probleme vezane za tzv. simptomatsku i sindromsku psihopatologiju. Ono obuhvata dva veoma značajna poglavlja i to: 1. *Važnije znakove, simptome i sindrome u kliničkoj psihopatologiji* i 2. *Sve aktuelniji pristup u ovoj oblasti koji se odnosi na komorbiditet u psihopatologiji i kliničkoj psihijatriji*. Autor daje veoma detaljan prikaz velikog broja nepsihotičnih i psihotičnih sindroma koji čine suštinu ne samo ovog celokupnog teksta već i savremene kliničke psihijatrije. Time se autor ne zalaže isključivo za neke stavove koji psihijatriju uglavnom shvataju kao sindromsku i dijagnostičku psihijatriju, već se pravom zalaže za integrativnu psihopatologiju i psihijatriju. Najčešći simptomi i sindromi dati su na savremen i originalan način u obliku radne tabele gde je naveden veliki broj ovih znakova i simptoma. U grupi nepsihotičnih sindroma autor je dao pregled mnogobrojnih neurotski, bihveioralnih psihopatoloških sindroma i simptoma koji karakterišu abnormalno. Ovo poglavlje se

odnosi na razmatranje sličnosti i razlika između kliničke psihopatologije i socijalne patologije i nacionalnog karaktera. Autor je u konciznom obliku dao savremeni koncept socijalne patologije. U ovom poglavlju autor je stavio akcenat na diferencijalnu dijagnozu između psihopatoloških i socijalnopatoloških entiteta. Time je u velikoj meri obogaćen ceo tekst jer čitaocu omogućava diferenciranje individualne ili društvene socijalne patologije i brojnih poremećaja ponašanja koji se ponekad preklapaju ili su pridruženi sa pojedinim psihopatološkim poremećajima i psihijatrijskim kliničkim entitetima.

e) Četvrti deo teksta “UVODA U KLINIČKU PSIHOLOGIJU” autor je posvetio problemima klasifikacije u psihopatologiji i psihijatriji, prvom intervju, metodama, vrsti pregleda i kliničkih ispitivanjima u savremenoj kliničkoj psihopatologiji i psihijatriji sa kritičkim osvrtom. Premda ovaj deo teksta prof Munjize predstavlja posebnu zaokruženu celinu i mogao bi čak da bude predmet posebne monografije, on ipka čini jedinstvenu celinu sa celokupnim tekstom. Ovo ga ne povezuje samo moto i podnaslov rukopisa “Od simptoma do dijagnoze u psihijatriji sa najčešćim i najvažnijim pojmovima iz psihopatologije i psihijatrije”, već i originalna koncepcija autora da uz teorijski prikaz svih relevantnih aspekata savremene kliničke psihopatologije ukaže i na njenu teorijsku važnost i praktičnu primenu u svakodnevnom kliničkom radu svih profila stručnjaka koji se bave ne samo dijagnostikom i tretmanom, već i prevencijom i unapredjeme mentalnog zdravlja. Autor se u ovom poglavlju bavi diferencijalnom dijagnozom i komorbiditetom, kompjuterima i psihijatrijskom dijagnozom, psihijatrijskom dijagnozom u interdisciplinarnoj perspektivi. Korisne su opsrvacije autora teksta prof Munjize o psihijatrijskoj dijagnozi i prognozi. Ovo poglavlje autor završava o navodjenju sa kraćim objašnjenjima o sve primenjivijim višestepenim pristupom, koracima u psihijatrijskoj dijagnostici.

4. Ocena kvaliteta dela

Ovo delo je originalno. Ne postoji nijedna novija sveobuhvatna knjiga kao osnovni ili pomoćni udžbenik domaćih autora u kojoj je na jednom mestu i na prikazani način dato gotovo sve što je aktuelno u teoriji i kliničkoj praksi savremene kliničke psihopatologije. Ovo delo je potrebno lekarima i svim drugim profilima stručnjaka u psihijatriji i iz više grana medicine koj su profesionalno opredeljeni za zaštitu i unapredjenje mentalnog zdravlja. Knjiga prof Munjize predstavlja vrednost od opšteg značaja. U njemu su neka poglavlja enciklopedijskom širinom obuhvatila najnovija dostignuća psihopatologije. Posebna vrednost udžbenika je u činjenici da su svi zaključci dobro dokumentovani. Ovde se pre svega misli na sistematizovane tabele sa adekvatnim shematskim prikazom u svim poglavljima. Izbor poglavlja, kao i adekvatna valorizacija pojedinih psihopatoloških entiteta kao odraz iskustva dugogodišnjeg psihijatra- profesora i kliničara, Prof M. Munjiza je ovim udžbenikom premostio teorije i saznanja dvadesetog veka i hrabro iskoračio prema dvadeset prvom veku ove nauke.

5. Stručno-naučna ocena dela

Napisano delo u potpunosti odgovara nameni i to ne samo savremoj psihijatriji nego i medicinskoj psihologiji i svim disciplinama u koje se bave mentalnim i celokupnim zdravljenjem, njegovom zaštitom, prevencijom i unapredjenjem. Po svojoj koncepciji, sadržaju i nameni ovo delo prevazilazi do sada nepotrebnu podelu psihopatologije i posebno savremene kliničke psihijatrije na veći broj prenaplašenih subdisciplina unutar

njih. Ono predstavlja originalnu sintezu svih dosadašnjih tradicionalnih stavova, psihijatriju sagledava za integrativnu, prvenstveno medicinsku disciplinu. Nije čudno da se danas u svetu sve više koristi pojam Psihijatrijska medicina ili kao Psihološka medicina, što je autor imao u vidu sve vreme tokom pisanja ovog korisnog dela. Stoga smatram da ovaj rukopis može da se prihvati kao **univerzitetski udžbenik za biomedicinske, društvene i humanističke fakultete Univerziteta u Beogradu** gde se izučava psihologija, psihopatologija, andragogija, psihoterapija, psihosocijalna rehabilitacija i edukacija, zatim forenzička psihopatologija, socijalna patologija i sociologija mentalnih poremećaja, mentalna higijena i mentalno zdravlje u celini, uključujući i psihijatriju.

Kao recenzent samtram da ovom delu nisu potrebne bilo kakve veće ispravke. Metodologija pisanja i formiranja poglavlja adekvatna je kako za one koji su se formirali na učenju iz klasičnih udžbenika, tako i za mlađe kolege, koji su naučili da koriste nove informatičke tehnologije i njihovu moć sistematičnosti za tzv. "vertikalno čitanje". Smatram da ovo delo treba prihvatiti u celini kao osnovni tekst, zatim rukopis koji će biti sastavni deo teksta u obliku **Quick review-a izdanja** i izdanja **u elektronskoj PDF formi na CD-u** što se inače, sve više praktikuje u svetu kada je u pitanju ovakva vrsta stručne i udžbeničke literature.

5. Z a k l j u č a k

Predlažem da Veću za multidisciplinarnu studiju Univerziteta u Beogradu da prihvati ovu recenziju i zaključak i donese odgovarajuću odluku u vezi s tim:

Predlažem da se rukopis "UVOD U KLINIČKU PSIHOPATOLOGIJU (Od simptoma do dijagnoze u psihijatriji)", autora Prof dr MARKA MUNJIZE sa Medicinskog fakulteta u Beogradu, prihvati kao *univerzitetski udžbenik za biomedicinske, humanističke i društvene fakultete Univerziteta u Beogradu gde se izučava: psihologija, psihopatologija, andragogija, psihoterapija, psihosocijalna rehabilitacijai i edukacija, zatim forenzička psihopatologija, socijalna patologija i sociologija mentalnih poremećaja, mentalna higijena i mentalno zdravlje u celini.*

Recenzent,

U Beogradu,
6. Septembra 2007.

Prof dr Ljubica Leosavić, s.r.
Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu
i
Institut za psihijatriju KSC Beograd, Paseterova 2